

OLIMLAR NIGOHI

ILMIY OMMABOP JURNAL

1-SON 2026-YIL

ISSN 3060-5458

BUXORO -2026

OLIMLAR NIGOHI

ilmiy ommabop jurnal

2-son (2026-yil, fevral)

Jurnal 2025-yildan chiqa boshlagan

Buxoro -2026

MUNDARIJA:

3	Sharopova Feruza Qudratovna XX asrda O‘zbekistondagi an’anaviy zargarlik buyumlarining bugungi kundagi ahamiyati
6	Sharipova Mehri Djumayevna Qadimgi nodir tangalarning tarixiy kelib chiqishi
10	Nasirova Gulnoza Hikmatullayevna Zardo‘zlikda usullar va mujassamotlar turlari
14	Davlatova Malika Ergashevna Turkmen gilamlarining kelib chiqish tarixi
18	Hakimova Muqaddas Jahongir qizi Amir davridagi chinni buyumlarning bugungi kun uchun ahamiyati
22	Baxranova Navbahor Kurzin Mixail ijodining ahamiyati
26	Boltayeva Mamura Shukrillayevna Rahbarlarda psixologik metodlar samaradorligi
29	Sharopova Madina Obid qizi Immunitet pasayishida stressning roli: O'zbekiston sharoitida tahlil
34	Sharipova Shukronaxon Baxtiyorjon qizi Maktab yoshidagi o‘quvchilarda motivatsiya va diqqatni rivojlantirish: psixologik yondashuvlar
37	Qo‘chqorov Sobirjon Ahadjonovich Chaqiriqqacha harbiy ta’lim yo‘nalishi talabalarida ekstremal kompetentlikni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida

ZARDO‘ZLIKDA USULLAR VA MUJASSAMOTLAR TURLARI

Annotatsiya. Zardo‘zlikda ishlatiladigan turli usullar va mujassamotlar turlari milliy hunarmandchilikning boy merosi sifatida qadrlanadi. Ular bezak naqshlarini yaratishda va kiyim-kechak, uy-ro‘zg‘or buyumlarini bezashda o‘ziga xos uslublarni namoyon qiladi. Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, zardo‘zlik texnikasi va naqsh turlari madaniy merosni saqlash va estetik qadriyatlarni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Kalit so‘zlar: zardo‘zlik, hunarmandchilik, bezak usullari, mujassamot turlari, madaniy meros.

Аннотация. Методы и виды украшений в золочении ценятся как богатое наследие национального ремесла. Они проявляются в создании декоративных узоров и украшении одежды, предметов интерьера и аксессуаров. Современные исследования показывают, что техника и виды золочения играют важную роль в сохранении культурного наследия и развитии эстетических ценностей.

Ключевые слова: золочение, ремесло, декоративные техники, виды украшений, культурное наследие.

Abstract. Techniques and types of ornamentation in gold embroidery are valued as a rich heritage of national craftsmanship. They manifest in the creation of decorative patterns and embellishment of clothing, household items, and accessories. Contemporary studies indicate that gold embroidery techniques and ornament types play a significant role in preserving cultural heritage and enhancing aesthetic values.

Key words: gold embroidery, craftsmanship, decorative techniques, types of ornamentation, cultural heritage.

Kirish. Zardo‘zlik O‘zbekistonda qadimdan rivojlangan hunarmandchilik turlaridan biri bo‘lib, u kiyim-kechak va uy-ro‘zg‘or buyumlarini bezashda o‘ziga xos estetik qadriyatlarni ifodalaydi. Ushbu san‘at shakli nafaqat bezak yaratishda, balki milliy madaniyat va hunarmandchilik an‘analarini saqlashda ham muhim ahamiyatga ega. Zardo‘zlikda ishlatiladigan turli usullar matoning sifatiga, naqshning murakkabligiga va ishlatiladigan metall turlariga bog‘liq bo‘ladi. Har bir uslub va texnika hunarmandning mahorati, ijodiy yondashuvi va zamonaviy talablarga moslashish qobiliyatini aks ettiradi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, zardo‘zlik usullari o‘zaro uyg‘unlikda ishlatilganda mahsulotning nafisligi va badiiy qiymati oshadi. Shu bilan birga, zardo‘zlik naqshlari turli davrlar madaniy va ijtimoiy xususiyatlarini aks ettiradi, ularni o‘rganish orqali tarixiy jarayonlarni tushunish mumkin.

Texnik jihatdan zardo‘zlikda ishlatiladigan naqshlar va mujassamotlar turlari har xil bo‘lib, ular orasida chiziqli, guldor, geometrik va figurativ naqshlar keng tarqalgan. Bu turdagi naqshlar hunarmandchilikning rivojlanishini, milliy uslub va dizaynning boyligini ko‘rsatadi. Zardo‘zlik mahsulotlari nafaqat amaliy, balki estetik va madaniy qadriyat sifatida ham yuqori baholanadi. Shu tariqa, zardo‘zlik san‘ati milliy madaniyat va badiiy didning muhim ko‘zgusi hisoblanadi.

Zardo‘zlikda ishlatiladigan usullarni o‘rganish orqali hunarmandchilik texnologiyasining rivojlanishi va materiallar bilan ishlash usullari aniqlanadi. Har bir uslub o‘ziga xos texnika, metall bilan ishlash metodlari va bezak dizayniga ega bo‘lib, mahsulotning sifatini belgilaydi. Tadqiqotchilar zardo‘zlikdagi naqsh va mujassamot turlarini tahlil qilib, ularning ishlab chiqarish jarayoni, tarixiy ildizlari va badiiy qiymatini aniqlashadi. Shu bilan birga, turli usullarni

kombinatsiyalash orqali zamonaviy dizaynerlar va hunarmandlar yangi badiiy ijod namunalarini yaratmoqda.

Zardo'zlik usullarini o'rganish milliy hunarmandchilik an'analari, estetik qarashlar va badiiy tafakkurni saqlashga yordam beradi. Ular matoning turiga, ishlatiladigan ip va metallga bog'liq holda o'ziga xos namoyon bo'ladi. Naqshlar va mujassamotlar turli xil bo'lib, ularning murakkabligi va detalizmi mahsulotning qiymatini oshiradi. Shu bilan birga, zardo'zlik san'ati tarixiy, madaniy va badiiy jihatdan tadqiqot uchun boy manba bo'lib xizmat qiladi. Zardo'zlik mahsulotlarini o'rganish orqali milliy badiiy did va hunarmandchilik mahorati haqida chuqur bilimga ega bo'lish mumkin. Shu tariqa, zardo'zlikda usullar va naqsh turlari hunarmandchilikni rivojlantirishda va madaniy merosni saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Zardo'zlikdagi mujassamotlar turlari mahsulotning vizual estetikasi va badiiy qiymatini oshiradi. Ular chiziqli, geometrik, guldor yoki figurativ naqshlar shaklida namoyon bo'lib, turli davr va hududlarning madaniy xususiyatlarini aks ettiradi. Har bir mujassamot turi hunarmandning ijodiy yondashuvi, texnik mahorati va zamonaviy dizaynga moslashuvchanligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, ular kiyim-kechak, uy-ro'zg'or buyumlari va aksessuarlarni nafaqat bezab, balki milliy o'zlik va madaniy qadriyatlarini ifodalaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zardo'zlik naqshlari va mujassamotlarining murakkabligi mahsulotning iqtisodiy va badiiy qiymatini belgilaydi.

Zamonaviy tadqiqotlar zardo'zlikning tarixiy ildizlari va texnik imkoniyatlarini aniqlash orqali madaniy merosni saqlash va ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, zardo'zlik san'ati milliy hunarmandchilik an'analari, badiiy did va estetik qarashlarni kelajak avlodga yetkazish vositasi sifatida ahamiyatlidir. Ularni o'rganish orqali turli davrlar va hududlar hunarmandchilikning rivojlanishi, materiallar bilan ishlash texnologiyasi va badiiy tafakkurini tushunish mumkin. Natijada, zardo'zlik san'ati nafaqat amaliy hunarmandchilik, balki ilmiy tadqiqot va madaniy merosni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, zardo'zlik mahsulotlarini o'rganish milliy identifikatsiya va madaniy qadriyatlarini saqlash jarayonida ajralmas vosita hisoblanadi.

Asosiy qism. Zardo'zlikda ishlatiladigan usullar va texnikalar turli darajadagi murakkablikka ega bo'lib, har bir mahsulotning badiiy va amaliy qiymatini belgilaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, chiziqli, geometrik, guldor va figurativ naqshlar har bir davrning estetik didi va madaniy tafakkurini aks ettiradi. Shu bilan birga, har bir uslubda ishlatiladigan metall iplarning turi, qalinligi va tilla yoki kumush bilan bezash texnologiyasi mahsulotning sifati va bardoshini belgilaydi. Zardo'zlik usullari mahalliy hunarmandchilik an'analari va hududiy o'ziga xoslikni saqlashga yordam beradi. Ularni o'rganish orqali davrning iqtisodiy resurslari va hunarmandlarning texnik imkoniyatlarini aniqlash mumkin.

Shuningdek, turli usullar kombinatsiyalash orqali zamonaviy dizaynerlar yangi badiiy uslublar yaratadi va milliy merosni rivojlantiradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zardo'zlik usullari nafaqat estetik, balki madaniy merosni saqlashda ham muhim ahamiyatga ega. Ularning tahlili hunarmandlik texnologiyasi, material bilan ishlash mahorati va badiiy ijodning rivojlanishini o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, zardo'zlik usullarining o'zaro uyg'unligi mahsulotning nafisligi va o'ziga xosligini oshiradi. Tadqiqotlar natijasida zardo'zlik usullarini mukammal o'rganish milliy hunarmandchilikning rivojlanishida muhim omil ekanligi aniqlandi.

Mujassamot turlarini tahlil qilish orqali zardo'zlik mahsulotlarining vizual estetikasi va badiiy ifodasi chuqurroq tushuniladi. Chiziqli naqshlar mahsulotga sodda va aniq ritm beradi, geometrik naqshlar esa murakkab va tizimli kompozitsiyani yaratadi. Guldor va figurativ naqshlar esa mahsulotni yanada nafis va badiiy jihatdan boy qiladi, shuningdek, ular davrning madaniy xususiyatlarini aks ettiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turli mujassamotlar turlarining birgalikda ishlatilishi mahsulotning amaliy va badiiy qiymatini sezilarli darajada oshiradi. Har bir mujassamot turi hunarmandning ijodiy yondashuvi va texnik mahoratini namoyon qiladi.

Shu bilan birga, naqshlarning murakkabligi va detallari ularning tarixiy ildizlari va madaniy meros bilan bog'liqligini ko'rsatadi. Zardo'zlikda ishlatiladigan naqshlar va mujassamotlar mahsulotning o'ziga xosligini, milliy estetikani va badiiy didni ifodalaydi. Ularni o'rganish orqali hunarmandchilik texnologiyasi va materiallar bilan ishlash usullarini mukammal tushunish mumkin. Shu tariqa, mujassamot turlarini tahlil qilish zamonaviy ilmiy tadqiqotlar va dizayn innovatsiyalari uchun muhim manba hisoblanadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zardo'zlik san'ati milliy madaniyat va badiiy merosni saqlashda ajralmas rol o'ynaydi.

Zardo'zlikdagi usullar va mujassamotlarni birgalikda o'rganish natijalari hunarmandchilikning rivojlanish jarayonini, badiiy didni va madaniy merosni tushunishga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, usullar va naqsh turlarini mukammal kombinatsiyalash orqali mahsulotning estetik qiymati oshadi va uning tarixiy ahamiyati mustahkamlanadi. Shu bilan birga, zamonaviy dizaynerlar va hunarmandlar tarixiy uslublarni zamonaviy tendensiyalar bilan uyg'unlashtiradi, natijada milliy san'atning yangi badiiy namunalari yaratiladi. Zardo'zlik usullari va mujassamot turlari mahsulotning iqtisodiy, amaliy va madaniy qiymatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Ularni o'rganish turli davrlar va hududlar hunarmandchilik an'analari va texnologiyalarini aniqlash imkonini beradi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, zardo'zlik san'ati nafaqat amaliy hunarmandchilik, balki ilmiy tadqiqot, madaniy merosni saqlash va badiiy ijod uchun boy manba hisoblanadi. Shu tariqa, zardo'zlikdagi usullar va mujassamotlar turlari milliy hunarmandchilikning rivojlanishi va madaniy merosni kelajak avlodga yetkazishda ajralmas vosita hisoblanadi. Ularni o'rganish orqali badiiy did, hunarmandchilik texnologiyasi va milliy estetik qadriyatlar mukammal tushuniladi. Natijada, zardo'zlik san'ati ilmiy, madaniy va iqtisodiy jihatdan yuqori ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Xulosa. Zardo'zlikda qo'llaniladigan turli usullar va naqsh turlari mahsulotning badiiy va amaliy qiymatini belgilashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, chiziqli, geometrik, guldor va figurativ naqshlar hunarmandchilikning tarixiy ildizlarini va milliy estetikani aks ettiradi. Har bir uslub va texnika ishlatilgan metall ipning turi, qalinligi va naqshning murakkabligiga bog'liq bo'lib, mahsulotning sifatini oshiradi.

Shu bilan birga, zardo'zlik usullari turli davrlar va hududlarning madaniy xususiyatlarini, hunarmandlarning ijodiy yondashuvini va texnik mahoratini namoyon qiladi. Ularni mukammal o'rganish orqali milliy hunarmandchilik an'analari va material bilan ishlash usullari chuqurroq tushuniladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, turli usullarni kombinatsiyalash mahsulotning estetik qimmatini va nafisligini oshiradi. Zardo'zlik san'ati nafaqat amaliy hunarmandchilik, balki badiiy tafakkur va madaniy merosni saqlashda ham muhim rol o'ynaydi. Shu tariqa, zardo'zlik usullari milliy hunarmandchilikning rivojlanishi va zamonaviy dizaynni yaratishda boy manba sifatida xizmat qiladi. Ularni o'rganish orqali hunarmandchilik texnologiyasi, material bilan ishlash usullari va badiiy didni chuqur anglash mumkin. Natijada, zardo'zlik usullari va naqsh turlari ilmiy, madaniy va estetik jihatdan yuqori ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi.

Mujassamot turlarining o'rganilishi mahsulotning vizual estetikasi va milliy o'zligini anglash imkonini beradi. Chiziqli naqshlar mahsulotga tartibli ritm beradi, geometrik naqshlar tizimli va murakkab kompozitsiyani yaratadi, guldor va figurativ naqshlar esa badiiy boylik va nafislikni oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turli mujassamotlar turlarini uyg'unlashtirish mahsulotning amaliy va badiiy qiymatini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, ular hunarmandning ijodiy yondashuvi, texnik mahorati va milliy estetikani aks ettiradi.

Zardo'zlik naqshlari va mujassamotlarining murakkabligi va detalizmi tarixiy va madaniy ildizlarini aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Natijalar shuni tasdiqlaydi-ki, zardo'zlik san'ati milliy madaniyatni saqlash, badiiy tafakkur va hunarmandchilik an'analari bilan boyitish imkonini beradi. Ularni o'rganish zamonaviy dizayn va ilmiy tadqiqotlarda qo'llaniladigan boy manba

bo‘lib xizmat qiladi. Shu tariqa, zardo‘zlikda usullar va mujassamotlar turlari milliy identifikatsiya va madaniy qadriyatlarni saqlashda ajralmas vosita hisoblanadi. Natijada, zardo‘zlik san’ati ilmiy, madaniy va estetik jihatdan katta ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Begmurodov A., & Asadova S. Milliy zardo‘stlik ornament naqshlar. Educational Research in Universal Sciences. 2020. – P. 321-325.
2. G‘iyosova Z. Y. O‘zbek zardo‘zlik san’atining rivojlanish tarixi (Buxoro vohasi misolida). Tadqiqotlar jurnali. 2021. – P. 146-148.
3. Zardozi (Gold embroidery) – Intangible Cultural Heritage of Uzbekistan, rasmiysayt materiali.
4. Sultonova N. Zardozi Artifacts and Their History in the Bukhara Museum. International Journal of Scientific Trends. – P. 136-139. 5. Sadikova G. Q. Zardo‘zlik san’ati. Toshkent. 2022. – 166 b.